

URZĄD KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI

TURYSTYKA POLSKA 1993

Warszawa kwiecień 1994

7819

Opracowanie wykonane przez Instytut Turystyki
na zlecenie Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki

A. ZAGRANICZNA TURYSTYKA PRZYJAZDOWA DO POLSKI

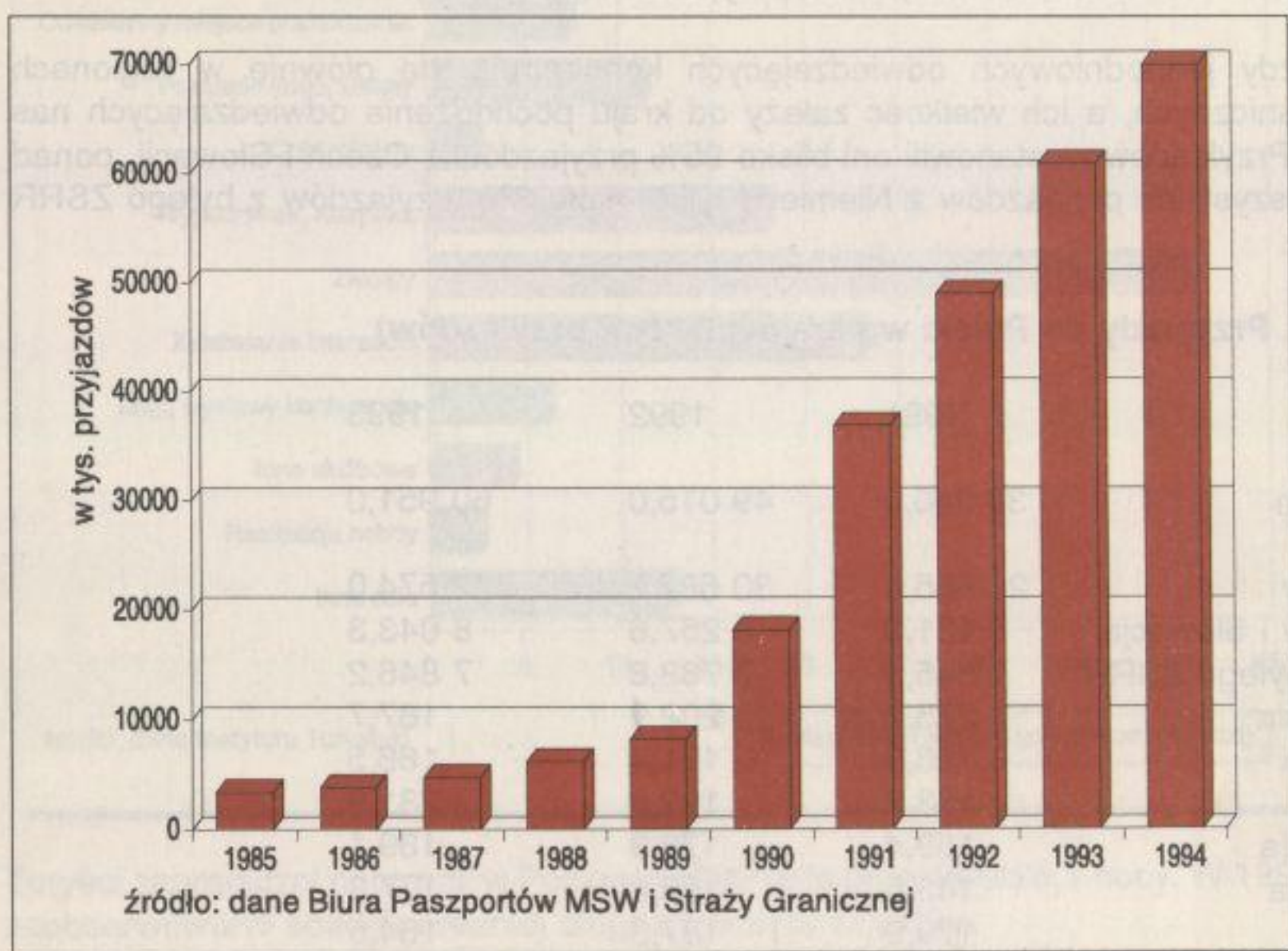
Tab. 1. Zagraniczne przyjazdy do Polski ogółem (w tys. przyjazdów)

Lata	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994*
Przyjazdy w tys.	3410	3843	4756	6210	8233	18211	36846	49015	60951	70000

* prognoza

źródło: dane Biura Paszportów MSW i Straży Granicznej

Wykres 1. Zagraniczne przyjazdy do Polski ogółem

Przyjazdy zagraniczne do Polski wyrażane są liczbą przekroczeń granicy przez obcokrajowców i obejmują dwie populacje odwiedzających:

- **turystów (tj. osoby, które spędziły przynajmniej jeden nocleg w naszym kraju),**
- **odwiedzających jednodniowych (tj. osoby, które nie nocowały w Polsce).**

Ponieważ osoby mogą przekraczać naszą granicę kilkakrotnie w ciągu roku, stąd liczba przekroczeń nie wyraża liczby fizycznie różnych osób przebywających w naszym kraju.

W ciągu ostatnich 10-ciu lat wyraźnie wyodrębniają się dwa podokresy:

- w latach 1985 - 1989, kiedy przyjazdy zagraniczne wzrastały w tempie o 25% średnio z roku na rok,
- w latach 1990 - 1993, dla których średnie roczne przyrosty przyjazdów do Polski były znacznie wyższe i wynosiły po 40%. Jest to bardzo wysoka dynamika.

Przyjazdy turystów stanowią ok. 30% wszystkich przyjazdów do Polski i w ostatnich latach kształtowały się na poziomie (w mln):

1991 - 11,3 tj. 31,4%

1992 - 16,2 tj. 33,2%

1993 - 17,0 tj. 27,7%

1994 - 17,5 tj. 25,0% wszystkich przyjazdów (prognoza).

Przyjazdy jednodniowych odwiedzających koncentrują się głównie w regionach przygranicznych, a ich wielkość zależy od kraju pochodzenia odwiedzających nas gości. Przykładowo - stanowili oni blisko 95% przyjazdów z Czech i Słowacji, ponad 84% wszystkich przyjazdów z Niemiec i tylko około 8% przyjazdów z byłego ZSRR łącznie.

Tab. 2. Przyjazdy do Polski wg krajów (w tys. przyjazdów)

KRAJ	1991	1992	1993
Ogółem	36 846,0	49 015,0	60 951,0
w tym:			
Niemcy	20 885,4	30 687,7	42 574,0
Czechy i Słowacja	6 101,9	8 257,6	8 043,3
Kraje byłego ZSRR	7 545,5	7 788,8	7 846,2
Rumunia	275,9	208,9	187,7
Francja	196,9	181,4	186,5
Austria	133,2	192,8	231,9
Holandia	159,4	178,9	189,1
Szwecja	143,6	158,8	177,3
Węgry	179,9	187,3	164,5
USA	124,0	130,2	140,8
Włochy	122,7	110,6	123,5
Dania	141,6	122,3	115,3
Wlk. Brytania	84,6	145,5	104,8

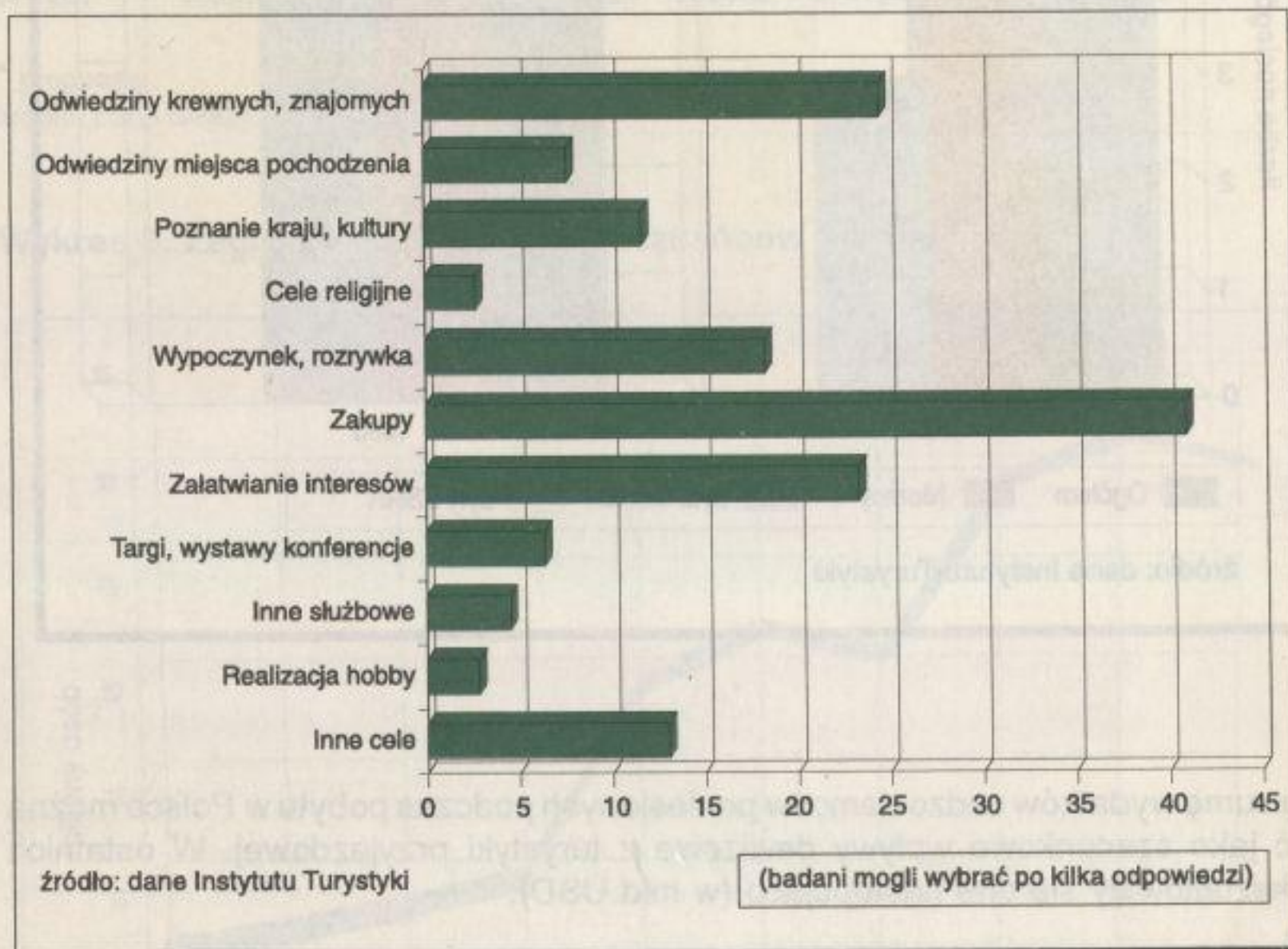
źródło: dane Straży Granicznej

Zagraniczne przyjazdy do Polski generowane są głównie przez kraje sąsiedzkie - a w tym, przede wszystkim, przez Niemcy (ok. 70% ogółu przyjazdów). Za pozytywny fakt uznać należy rosnący udział przyjazdów z Austrii, Holandii i Szwecji oraz z USA. Spadek przyjazdów z Wielkiej Brytanii w 1993 roku wywołany został utrudnieniami w komunikacji lotniczej do naszego kraju.

Możemy wyróżnić następujące podstawowe grupy cudzoziemców odwiedzających Polskę w celach:

- zakupów
- turystyki i biznesu
- różnych mieszanych
- Polska jest centrum zakupów dla krajów sąsiedzkich, głównie z Europy Zachodniej i Ameryki,
- odwiedziny krewnych i znajomych w połączeniu z biznesem, wakacje i zakupy lub tp.

Wykres 4. Cele pobytu w Polsce w 1993 roku

Turyści zagraniczni nocowali w Polsce w 1992 roku przeciętnie 5,1 nocy. W 1993 roku zaobserwowano spadek średniej długości pobytu turystów.

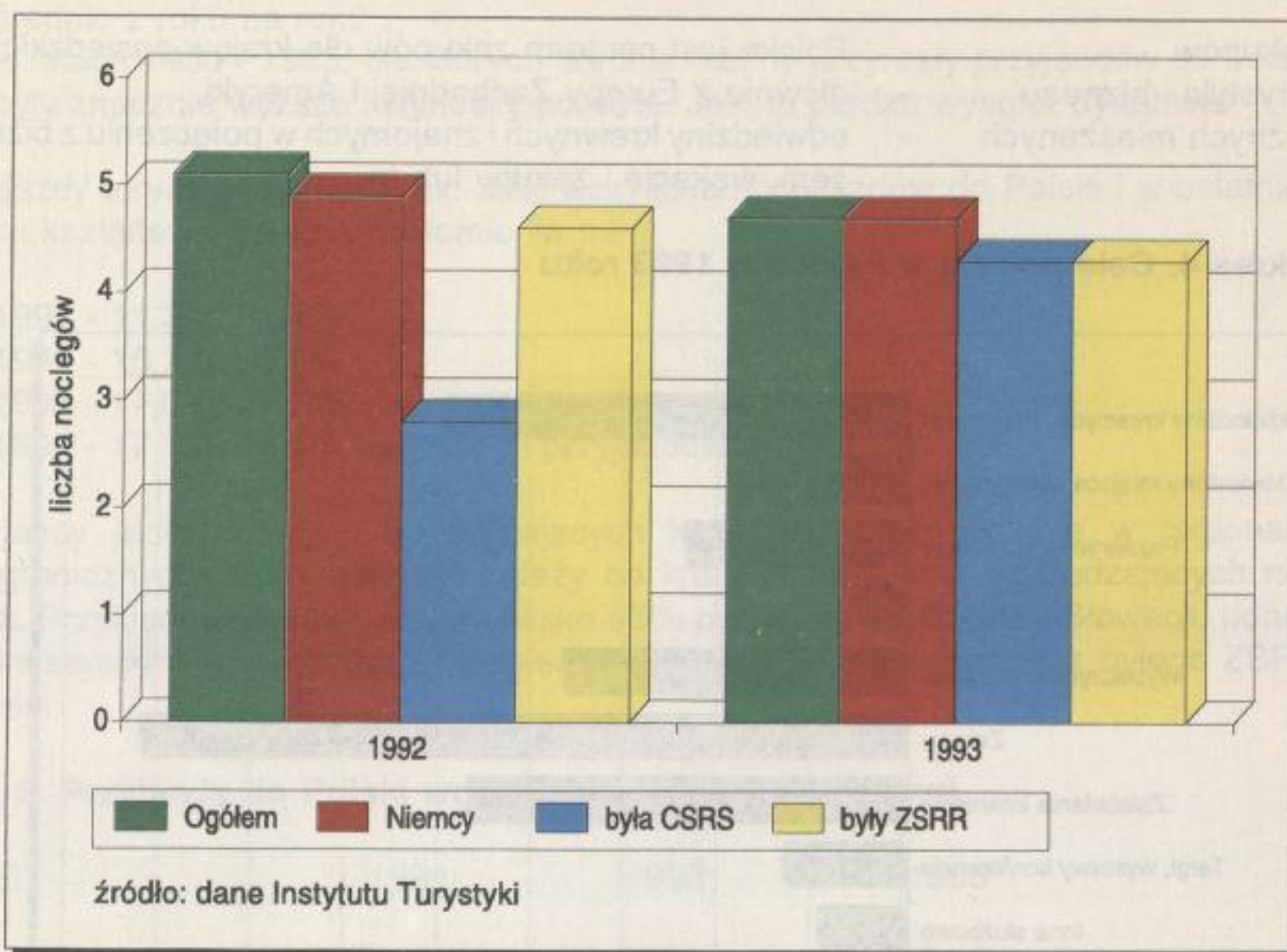
Tab. 5. Średnia długość pobytu turystów w Polsce (liczba noclegów)

KRAJE	1992	1993*	% zmian
Ogółem	5,1	4,7	-7,8
Niemcy	4,9	4,7	-4,1
Czechy + Słowacja	2,8	4,3	+53,6
były ZSRR	4,6	4,3	-6,5

* dane szacunkowe

źródło: badania ankietowe Instytutu Turystyki

Wykres 5. Średnia długość pobytu w Polsce (liczba noclegów)

Ogólną sumę wydatków cudzoziemców poniesionych podczas pobytu w Polsce można określić jako szacunkowe wpływy dewizowe z turystyki przyjazdowej. W ostatnich latach kształtowały się one następująco (w mld USD):

- 1991 - 2,8 mld USD,
- 1992 - 4,1 mld USD, wzrost o 46% w stosunku do roku poprzedniego,
- 1993 - 4,5 mld USD, wzrost o 10% w stosunku do roku poprzedniego,
- 1994 - 5,0 mld USD, wzrost o 11% w stosunku do roku poprzedniego (prognoza).

źródło: Instytut Turystyki

Tempo wzrostu przyjazdów zagranicznych jest więc szybsze (Tab. 1), niż tempo wzrostu wpływów dewizowych z tej turystyki. Dalsze utrzymywanie się tej tendencji byłoby niekorzystne.

B. ZAGRANICZNE WYJAZDY MIESZKAŃCÓW POLSKI

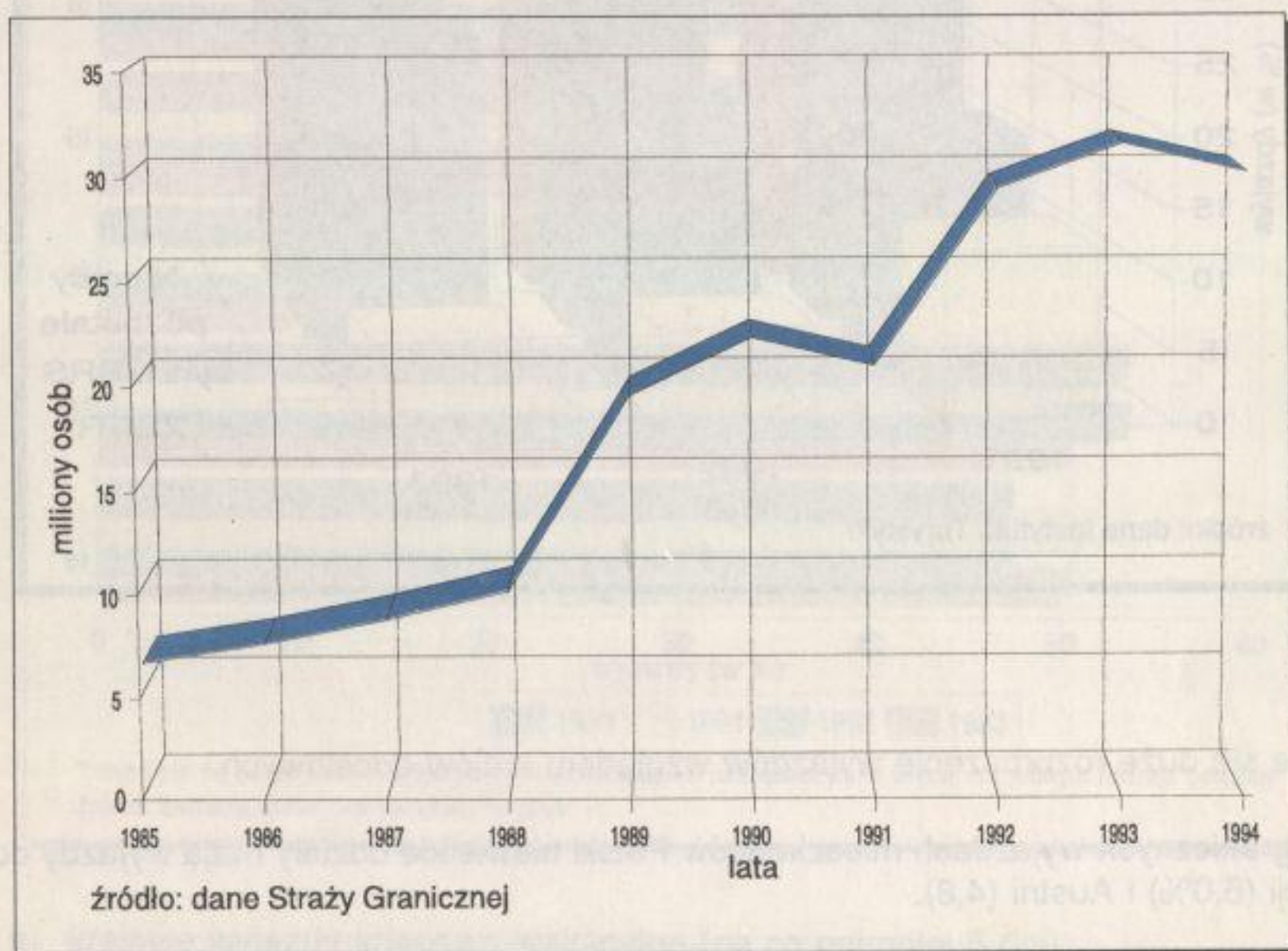
Tab. 7. Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Polski (w tys. wyjazdów) - liczba przekroczeń granicy

LATA	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994*
Wyjazdy w tys.	6395,8	7326,3	8508,5	9902,4	19323,2	22131,2	20754,4	29267,5	31395,3	30000,0

* prognoza

źródło: dane Straży Granicznej

Wykres 8. Zagraniczne wyjazdy mieszkańców Polski

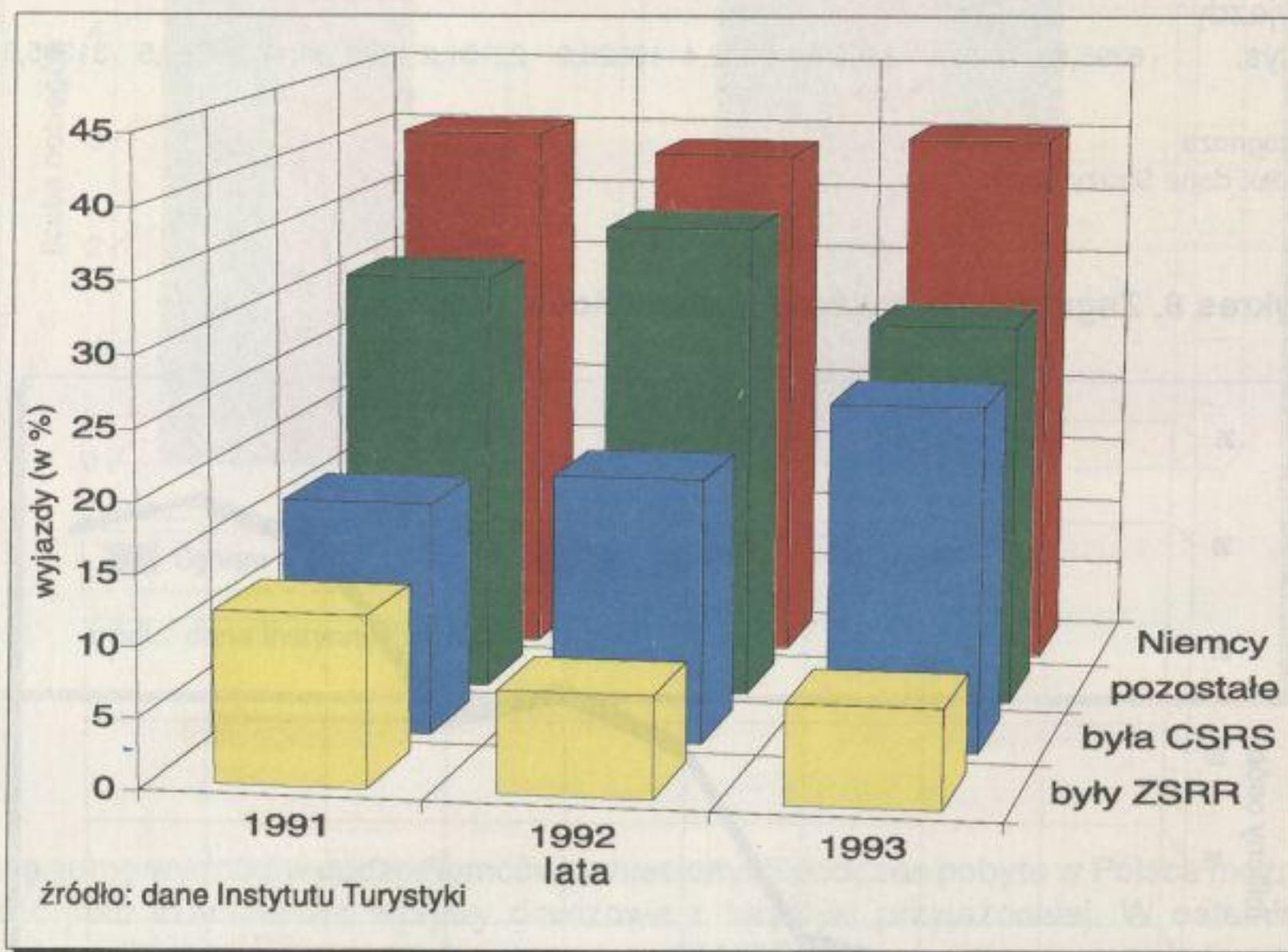
W 1993 roku, w porównaniu z 1985 rokiem, liczba zagranicznych wyjazdów Polaków wzrosła blisko 5-cio krotnie, a w stosunku do roku 1992 o 7,3%. Istotnym jest, że w 1992 w porównaniu z 1991 rokiem, nastąpił prawie 9-milionowy przyrost liczby wyjazdów, natomiast w roku ubiegłym wyniósł on tylko nieco ponad 2 miliony (w porównaniu z rokiem 1992).

Zaznacza się coraz słabszy przyrost wyjazdów zagranicznych mieszkańców Polski.

Głównymi krajami docelowymi są nadal kraje sąsiedzkie, przy tym 42% wszystkich wyjazdów odbywa się do Niemiec.

Jednocześnie zaobserwowano spadek wyjazdów do krajów byłego ZSRR (z 12,1% w 1991 r. do 7,0% w 1993 r.).

Wykres 9. Kraje docelowe w wyjazdach mieszkańców Polski (w %)

Notuje się duże rozproszenie wyjazdów względem krajów docelowych.

W zagranicznych wyjazdach mieszkańców Polski niewielkie udziały mają wyjazdy do Francji (6,0%) i Austrii (4,8).

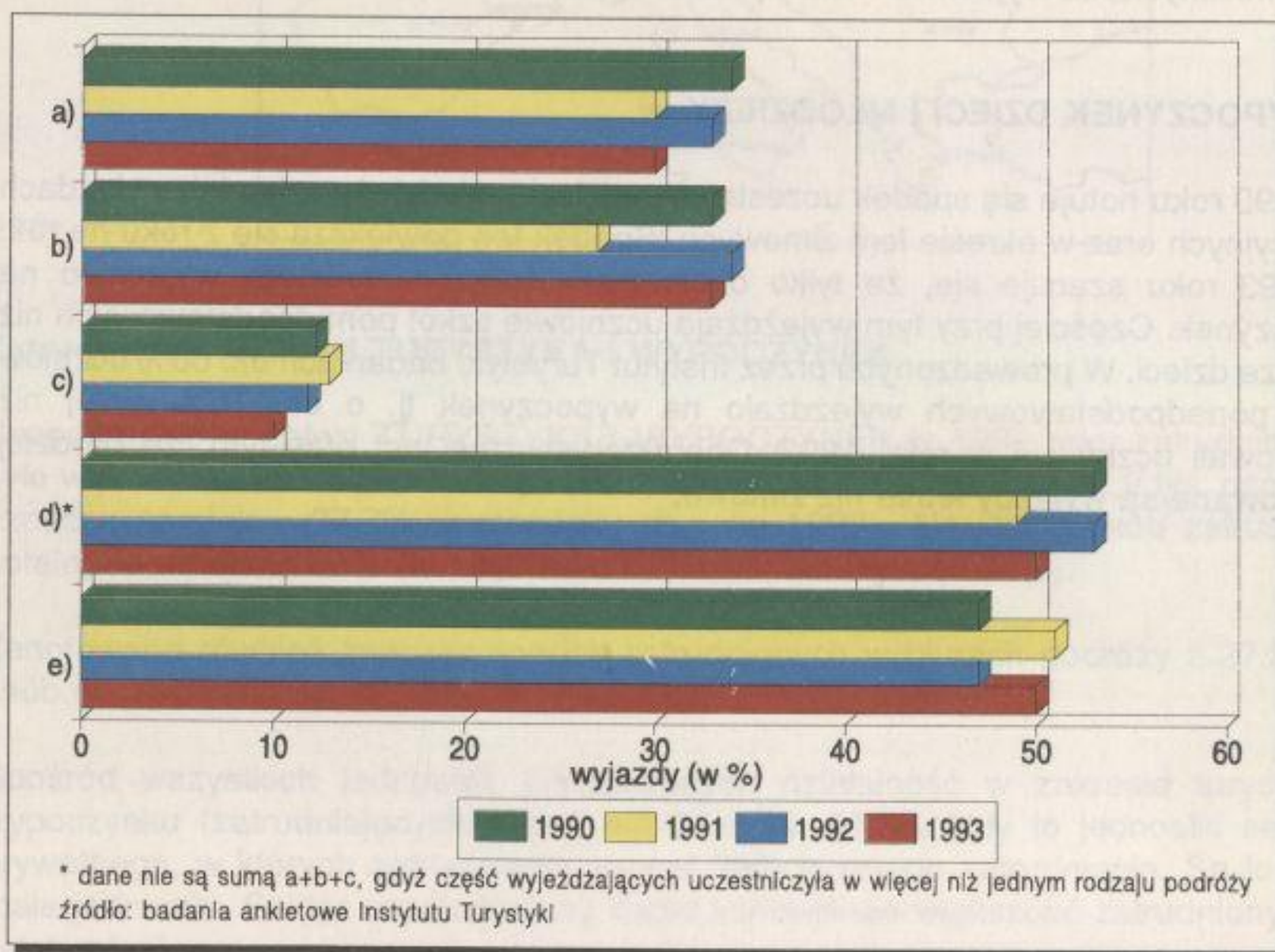
Głównym celem wyjazdu Polaków w 1993 roku był wypoczynek i rozrywka (27%), zakupy (22%) oraz załatwianie interesów (19%). W roku 1992 głównie wyjeżdżaliśmy na zakupy (39%).

C. KRAJOWY RUCH TURYSTYCZNY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW POLSKI

Podróże turystyczne Polaków prezentowane poniżej obejmują wyjazdy, którym towarzyszył co najmniej jeden nocleg poza miejscowością zamieszkania, a w zakresie podróży zagranicznych - w obcym kraju.

Podjęmowane przez Polaków wyjazdy turystyczne krajowe i zagraniczne wykazują tendencję falową. Aktywność turystyczna społeczeństwa oscyluje wokół 51% i jest o około 12-15% niższa niż analogicznie liczona średnia europejska.

Wykres 10. Uczestnictwo mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych (w %)

- a) krajowe wyjazdy urlopowo-wakacyjne (na co najmniej 5 dni),
- b) krajowe wyjazdy krótkoterminowe (na okres do 4 dni),
- c) wyjazdy zagraniczne,
- d) krajowe i zagraniczne wyjazdy razem *,
- e) nie wyjeżdżało nigdzie.

Liczba odbytych podróży była oczywiście większa. Część badanych wyjeżdżała bowiem dwa lub więcej razy w roku.

Według szacunkowych danych w 1993 r. mieszkańcy Polski odbyli:

- 15,8 mln krajowych wyjazdów na co najmniej 5 dni, spędzając 173,8 mln noclegów poza miejscowością zamieszkania,
- 39,4 mln krajowych wyjazdów trwających do 4 dni, dających łącznie 66 mln noclegów.

Głównymi przyczynami nieuczestniczenia w ruchu turystycznym są względy finansowe oraz niemożność zostawienia bez opieki domu i rodziny.

Zaznacza się tendencja ubożenia społeczeństwa. W 1990 roku z powodów ekonomicznych nie wyjechało na urlop 35% społeczeństwa, a w 1993 roku aż 47%.

D. WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY

Od 1990 roku notuje się spadek uczestnictwa dzieci i młodzieży w letnich wyjazdach wakacyjnych oraz w okresie ferii zimowych. Spadek ten powiększa się z roku na rok. W 1993 roku szacuje się, że tylko około 30% dzieci i młodzieży wyjechało na wypoczynek. Częściej przy tym wyjeżdżają uczniowie szkół ponadpodstawowych niż młodsze dzieci. W prowadzonych przez Instytut Turystyki badaniach ok. 60% uczniów szkół ponadpodstawowych wyjeżdżało na wypoczynek tj. o ok. 15% mniej niż deklarowali uczniowie w roku 1992. Charakterystyczne jest przy tym, że bardziej preferowane są wyjazdy letnie niż zimowe.

Mapka 2. Międzynarodowe połączenia PLL "LOT"

źródło: PLL "LOT"

Zatrudnienie w gałęzi TURYSTYKA I WYPOCZYNEK

Bezpośrednio w gałęzi TURYSTYKA I WYPOCZYNEK w 1992 roku zatrudnionych było w przeliczeniu na pełne etaty i bez gastronomii (według GUS) 37,9 tys. osób, co oznacza spadek o 27,7% w stosunku do roku 1990. Najwięcej osób zatrudniały hotele, bo aż około 55% (w 1990 roku wskaźnik ten wynosił 34%).

Zanotowano również znaczny spadek zatrudnionych w biurach podróży z 27,2 tys. osób w 1990 roku do 12,2 tys. w 1993 roku.

Spośród wszystkich jednostek prowadzących działalność w zakresie turystyki i wypoczynku (zatrudniających więcej niż 5 osób), 81,5% były to jednostki sektora prywatnego, w których zatrudnienie wynosi 39% łącznego zatrudnienia. Są to więc małe jednostki. Sektor uspołeczniony nadal koncentruje większość zatrudnionych w całej gałęzi.

Biura podróży

W 1992 roku w Polsce zarejestrowanych było 2 583 biur podróży. Stanowi to ponad 3-krotny wzrost w stosunku do roku 1990 i 2-krotny w stosunku do roku 1991.

Najwięcej, bo aż 673 biura, czyli 26,1%, było biur podróży w województwie stołecznym warszawskim i katowickim (21,5%). Najmniej natomiast w województwie łomżyńskim (0,4%) i zamojskim (0,5%).

Baza noclegowa w Polsce

Tab. 10. Baza noclegowa w Polsce w 1992 i 1993 roku

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów			Miejsca noclegowe w tys.		
	1992	1993	% zmian	1992	1993	% zmian
Hotele	593	675	+13,8	64,7	74,3	+14,8
Motele	48	75	+56,3	2,6	3,3	+26,9
Pensjonaty	217	304	+40,1	8,2	12,0	+46,3
Domy wycieczkowe	521	503	-3,5	29,6	19,9	-32,8
Schroniska	74	74	0	4,0	3,8	-5,0
Schroniska młodzieżowe	690	593	-14,1	27,5	24,8	-9,8
Ośrodki wczasowe	4319	4141	-4,1	363,4	286,8	-21,1
Campingi	542	556	+2,6	62,0	34,3	-44,7
Pola biwakowe	328	388	+18,3	61,3	69,3	+13,1
Kwatery prywatne	500	1107	+121,4	30,1	38,9	+29,2
Inne obiekty	400	485	+21,3	45,1	151,2	+235,3
Ogółem	8232	8901	+8,1	698,5	718,6	+2,9

źródło: dane GUS

W 1993 roku przybyło, w porównaniu z rokiem poprzednim, 669 obiektów, co stanowi wzrost o 8,1%. Pociągnęło to za sobą przyrost miejsc noclegowych o niecałe 3 %. Największą dynamikę zanotowano jeśli chodzi o przyrost liczby kwater prywatnych: aż o 121,4%; przyrost miejsc noclegowych w tych kwaterach wyniósł 29,2%.

Zaobserwowano spadek liczby schronisk młodzieżowych (o 14,1%) oraz ośrodków wczasowych (o 4,1%) i domów wycieczkowych (o 3,5%). Jest to niepokojące zjawisko ze względu na ograniczenie dostępności do taniej bazy turystycznej, z której głównie korzysta młodzież. Podkreślić należy znaczący wzrost liczby miejsc noclegowych w obiektach, z których najczęściej korzystają turyści zagraniczni (hotele, motele, pensjonaty).

Jest oczywiste, że w liczbie hoteli 3-gwiazdkowych są zawarte również i te, które zostały wybudowane w 1993 roku. Tendencja ta znajduje swoje odbicie w znacznych zmianach liczby pokoi w poszczególnych kategoriach hoteli. Ich liczba wzrosła o 4 328 czyli o 12,36% w 1993 roku w porównaniu z rokiem poprzednim.

Struktura gości hotelowych

W 1993 roku zatrzymało się w hotelach 3 690 tys. osób, czyli o 9,4% więcej niż w roku ubiegłym. Spośród wszystkich korzystających 48,8% byli to goście zagraniczni. Ich liczba wzrosła o 5,5%, natomiast liczba gości krajowych wzrosła o 13%.

Tab. 14. Korzystający z hoteli w latach 1992 - 1993 (w tys. osób)

Kategoria	Goście krajowi			Goście zagraniczni			Ogółem		
	1992	1993 ^x	Różnica	1992	1993 ^x	Różnica	1992	1993 ^x	Różnica
*****	9	11	2	118	133	15	127	144	17
****	421	140	-281	820	410	-410	1241	550	-691
***	448	816	368	287	770	483	735	1586	851
**	608	633	25	288	260	-28	896	893	-3
*	241	352	111	134	165	31	375	517	142
Polska	1727	1952	225	1647	1738	91	3374	3690	316

^x dane wstępne

źródło: dane GUS dla okresu I-IX

Zarówno goście krajowi jak i zagraniczni najczęściej zatrzymują się w hotelach o średnim standardzie, czyli 3-gwiazdkowych. Ich udział stanowi 43% ogółu korzystających.

W 1993 roku zmalała liczba gości nocujących w hotelach 4-ro i 2-gwiazdkowych, co wynika z zaobserwowanej już poprzednio tendencji zmiany kategoryzacji hotelu.

Podstawowe definicje zgodne z definicjami Światowej Organizacji Turystyki (WTO)

Turysta krajowy	- każda osoba mieszkająca w danym kraju, która podróżuje do innej miejscowości w tym kraju, poza swoim codziennym środowiskiem, co najmniej na jedną noc, lecz nie dłużej niż na 6 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej w odwiedzanej miejscowości.
Turysta międzynarodowy	- każda osoba, która podróżuje do kraju nie będącego miejscem jej stałego pobytu, co najmniej na jedną noc, lecz nie dłużej niż na rok, nocując w publicznych bądź prywatnych obiektach noclegowych, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej w odwiedzanym kraju.
Odwiedzający jednodniowi	- każda osoba podróżująca do kraju (miasta) na okres krótszy niż 24 godziny i nie nocująca w danym kraju (mieście), przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej w odwiedzanym kraju (mieście).
Wydatki turystyczne	- całkowite wydatki konsumpcyjne poczynione przez odwiedzającego i w jego imieniu w czasie jego podróży i pobytu w miejscu docelowym.
Hotele	- są to obiekty wyposażone w pokoje, których liczba przekracza określone minimum, podlegające jednemu zarządowi i świadczące wspólne usługi, w tym obsługę pokoi. Charakter świadczonych usług stanowi podstawę podziału hoteli na klasy i kategorie.

Stopień wykorzystania hotelu (wyrażony w procentach) wynika z porównania faktycznie udzielonych noclegów do nominalnej liczby tych noclegów.

Nominalna liczba noclegów jest liczbą noclegów przygotowanych dla turystów lub wczasowiczów w całym okresie działalności obiektu.

Przychody z turystyki międzynarodowej (wpływy dewizowe) to wydatki odwiedzających międzynarodowych łącznie z płatnościami na rzecz przewoźników z odwiedzanego kraju z tytułu przejazdów międzynarodowych. Powinny one również obejmować wszystkie przedpłaty na dobra i usługi nabywane w kraju docelowym. W praktyce należą do nich również przychody od odwiedzających jednodniowych poza przypadkami, kiedy ich wielkość usprawiedliwia ich wyodrębnienie.

